

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Sebastian Astola Ajuriagerra

*Otxandio,
Bizkaia
(1918-2015)*

Aurkibidea

Biografia

Otxandioko Uribarrena kalean jaio zen 1918an. Aita Otxandioko Etxeberrikoa zen eta ama, berriz, Mekoletakoa. Zazpi anai-arreba ziren. Otxandioko eskolan ibili zen 12 urtera arte, don Alfredo "don Ado" maisuarekin. Karretero laguntzaile egin zuen lan, eta bidegintzako "pintxe" gisa ere ibili zen, Oletako bidea egiten. 18 urterekin gerrara joan zen. Mandazain eta sukalde lanetan ibili zen gerran. Frantziara ihes egin eta Marsellako konzentrazio-esparruan egon zen. Gero Espainian "Batallón de Trabajadores"-en zigortuta egon zen, Espainiako hainbat lekutako eraikuntza-lanetan lana egitera behartuta. 28 urte zituela Tetuanen zigorra bukatu eta bueltatu zen etxera. 33 urterekin, Aramaioko Arriola auzoko Txantontxikiko Pilar Azperekkin ezkondu zen eta lau seme-alaba izan zituzten. Ezkondu arte kale-baserrian bizi eta lan egin zuen. Ezkondu eta gero Otxandioko BICINAY lantegian lanean hasi eta bertan jarraitu zuen erretiratu arte.

Zintak

OTX-002

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Elortza, Kepa - Ozaeta Elorza, Arantza
- **Data:** 2009-06-23
- **Iraupena:** 62 min
- **Euskarria:** MiniDV
- **Kodifikatzailea:** Elortza, Kepa

OTX-003

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Elortza, Kepa - Ozaeta Elorza, Arantza
- **Data:** 2009-06-23
- **Iraupena:** 43 min
- **Euskarria:** MiniDV

Pasarteak

1. Eskolako maisu gogorra

- **Erref:** OTX-002/002
- **Iraupena:** 0:02:56. **Hasi:** 00:02:44. **Bukatu:** 00:05:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

Bere familiatik geratzen den bakarra ei da Sebastian; "muestrarako" geratu dela dio, "propinaz" bizi dela gaineratuz. Don Alfredo maisu gogorra gogoratzen du. Hirurogeitaka ikasle egoten ziren gela bakoitzean; neskak beheko solairuan eta mutilak goikoan.

2. Eskolak; guardia zibilekin erdaraz

- **Erref:** OTX-002/003
- **Iraupena:** 0:01:55. **Hasi:** 00:05:40. **Bukatu:** 00:07:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Polizia
- Euskara » Euskararen egoera
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

Errepublikako manifestazioak gogoan ditu. Eskolak erdaraz jaso zituen. Eskolatik aparte, guardia zibilekin bakarrik egiten zuten erdaraz. Sebastianek dio erdararik ikasi ez eta euskara ahaztu duela.

3. Aita karretero. Asuna sendabelar

- **Erref:** OTX-002/004
- **Iraupena:** 0:03:04. **Hasi:** 00:07:35. **Bukatu:** 00:10:39
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Erremedioak
- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserría » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:

Dotrina euskaraz jasotzen zuten. Kale-etxe batean jaioa zen arren, ganaduak bazituzten, kale-etxe ia guztietan behiren bat zuten bezala. Sebastianenean 4-5 behi eta idi pare bat edo bi izaten zituzten. Aitak karretero jarduten zuen jornamean. Aitak "otsoei kendutako txokolatea" ekartzen omen zien umetan. Aitak gripea sendatzeko asunak erabiltzen zituen paparrean sartuta. Sebastianek ere, hezurren gaixotasunaren kontra asunekin astintzen zuen bere gorputza, ondo gorritu arte.

4. Umetako lanak

- **Erref:** OTX-002/006
- **Iraupena:** 0:02:46. **Hasi:** 00:15:09. **Bukatu:** 00:17:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako lanak

Laburpena:

Hamabi urterekin utzi zion eskolari. Gerra aurrean Oletako bidea egin zenean, Sebastianek "pintxe" lanetan jardun zuen, langileei ura eraman eta halako eginbeharretan. Bidegintza lanetatik aparte, etxeko ganaduak zaintzen laguntzen zuen. Aitari ere laguntzen zion bere karretero lanetan, ikatz, enbor, etab. garraiatzen.

5. Elurra kentzeko makina idiekin tiratuta

- **Erref:** OTX-002/007
- **Iraupena:** 0:02:13. **Hasi:** 00:17:55. **Bukatu:** 00:20:08
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Beste batzuk
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako lanak

Laburpena:

Elurra zenean, "Txakur Zulo" izeneko lekuraino joaten ziren idiekin tiratutako elurra kentzeko tramankuluarekin. Morenoren autobusa pasatzeko adina garbitzen zuten errepidea. Hiru idi parek tiratzen zioten makinari, eta beste hiruzpalau lagun joaten ziren ondoan palekin.

6. Arcachongo hondoratzea

- **Erref:** OTX-002/012
- **Iraupena:** 0:03:59. **Hasi:** 00:25:50. **Bukatu:** 00:29:49
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » lhes egin beharra
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Gertaera izugarriak eta ezbeharrak

Laburpena:

Arcachonen, itsasontziak gaez hondoa jo zuenean, gorriak ikusi zituzten. Igeri ez zekitenak txikota bati oratuta egon ziren laguntza heldu zen arte. Itsasontziaren ugazaba ondarroarrak negar egin omen zuen. Lurreratu zirenean, artean ez zekiten Frantzian edo Espainian zeuden. Azkenean, bertako neska batekin topo egin eta jateko zerbait lortu zuten.

7. Harrera ona eman zieten Frantzian

- **Erref:** OTX-002/013

- **Iraupena:** 0:02:08. **Hasi:** 00:29:49. **Bukatu:** 00:31:57
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- [Politika](#) » [Gerra zibila \(1936-1939\)](#) » [Ihes egin beharra](#)

Laburpena:

Oso ondo hartu zituzten itsasontzia hondoratu zen ondoko herrian. 30en bat lagun zihoazen txalupan eta denak onik irten ziren. Hartu zituzten herrian biltegi moduko bat utzi zieten egoteko, eta jatekoa bertara eramaten zieten.

8. Frantzian ere txakurrak ortozik

- **Erref:** OTX-002/014
- **Iraupena:** 0:02:57. **Hasi:** 00:31:57. **Bukatu:** 00:34:54
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- [Politika](#) » [Gerra zibila \(1936-1939\)](#) » [Ihes egin beharra](#)

Laburpena:

Frantziar jendea gerrarako mobilizatzen hasi zenean, gizon faltagatik, Sebastian zegoen kontzentrazio-esparrura joaten ziren hango baserritarrak langile bila. Berak eta lagun batek sei hilabete eman zuten baserri batean lanean. Jateko patata egosiak eta esnea besterik ez zuten izaten.

9. Kontzentrazio-esparrutik baserri batera lanera

- **Erref:** OTX-002/016
- **Iraupena:** 0:02:48. **Hasi:** 00:35:15. **Bukatu:** 00:38:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- [Politika](#) » [Gerra zibila \(1936-1939\)](#) » [Ihes egin beharra](#)

Laburpena:

Euren lanagatik jasotzen zuten diru apurra kontzentrazio-esparruko komandanteari emateko agindua zuten. Eurek ez zuten nahi, eta jendarmeeek arrazoia eman zieten. Ganaduak zaintzen eta laborantza lanetan jarduten zuten baserri hartan. Sei hilabete han eman eta gero kontzentrazio-esparrura itzuli ziren.

10. Frantziatik Espainiara bueltan

- **Erref:** OTX-002/018
- **Iraupena:** 0:03:35. **Hasi:** 00:40:26. **Bukatu:** 00:44:01
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- [Politika](#) » [Gerra zibila \(1936-1939\)](#) » [Errepresioa](#)

Laburpena:

Kontzentrazio-esparruan, batzuei Espainiara itzultzeko aukera eskaini zieten. Irundik sartu zen Sebastian; eta, bertako tren-geltokian egun batzuk pasatu ondoren, Santanderrera eraman zuten.

11. Bartzelonatik Vic-era

- **Erref:** OTX-002/020
- **Iraupena:** 0:03:09. **Hasi:** 00:46:52. **Bukatu:** 00:50:01
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:

Bartzelonan zeudela, zortzi pezetarekin bost lagunek egin zuten otordua; handik Vic-era joan eta lapiko hondarrak jan ondoren, lotara joan ziren. Mantarik ez zeukatenez, azpian koltxoi bat eta gainean beste bat jarrita oheratu ziren.

12. Vic-en pasatutako egunak

- **Erref:** OTX-002/021
- **Iraupena:** 0:03:03. **Hasi:** 00:50:01. **Bukatu:** 00:53:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Politika » Gerra zibila (1936-1939)

Laburpena:

Vic-en jatorduak zaintzen zituzten, nahiz eta gero koltxoi biren artean lo egin behar izan. Bartzelonatik sobratutako lau pezetak ondo administratu zituzten, baina ez zuten asko iraun. Egunero joaten ziren herriko tabernara porroitik ardoa edan eta kantuan egitera.

13. Teruelen eraso gogorak

- **Erref:** OTX-002/022
- **Iraupena:** 0:03:15. **Hasi:** 00:53:04. **Bukatu:** 00:56:19
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerrako administrazioa
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Eusko Jaurlaritzak milizianoei hamar pezeta ordaintzen zien eguneko. Dirurik gabe zeuden, eta Gironako antiaereotara joan ziren kobratzera. Gabonetan antiaereokoekin Teruelera joan ziren. Teruelen aireplanoen eraso gogorra jasan zuten, eta makina antiaereoak konpontzera Andorra izeneko herritxo batera eramán zituzten.

14. Terueletik erretretan

- **Erref:** OTX-002/023
- **Iraupena:** 0:02:19. **Hasi:** 00:56:19. **Bukatu:** 00:58:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- [Politika](#) » [Gerra zibila \(1936-1939\)](#) » [Borroka](#)

Laburpena:

Teruelen gertatutakoaren ostean, Sebastianen konpainia atzerantz-atzerantz joan zen erretretan. Kamioi batean garraiatzen zuten antiaereoarekin (1.500 bala botatzen zituen minutuko), bihurgune ostetatik bala-parrastada batzuk bota eta hanka egiten zuten. Kamioiko txoferraren herritik pasatu zirenean, txoferra bertan geratu zen.

15. Berrito Frantziara ihesi

- **Erref:** OTX-002/024
- **Iraupena:** 0:03:22. **Hasi:** 00:58:38. **Bukatu:** 01:02:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- [Politika](#) » [Gerra zibila \(1936-1939\)](#) » [Errepresioa](#)
- [Politika](#) » [Gerra zibila \(1936-1939\)](#) » [Ihes egin beharra](#)

Laburpena:

Otsailaren 9 batean, Portbou-ra ailegatu ziren, eta hondatutako arropa eta oinetakoek aldatu ahal izan zituzten. Handik, frantziar Kataluniako Perpignan-era joan ziren; eta, hamabost egunen ostean, Saint Cyprien-eko esparrura eraman zituzten; gerora, Argelès-ekora. Esparru hartan abesten zuten kantu bat kantatzen du.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-03-21

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com